

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2016

SEAN-GHRÉIGIS — GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉARDAOIN, 23 MEITHEAMH — TRÁTHNÓNA 1.30 – 4.00

1. [50]
A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

‘Ο δ’ Ἑρμῆς Διὸς καὶ Μαΐας υἱὸς ἦν, ἐν Ἀρκαδίᾳ, ποιμνῶν τε καὶ ἀγελῶν χώρα, γεγονῶς. ἔω δὲ γεννηθεὶς, μεσημβρία ἐφόρμιζεν, ἑσπέρα δὲ τοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος βοῦς ἔκλεψε. τὴν δὲ λύραν ἐποίησεν ἐκ νώτου χελώνης, ἐπὶ τούτου τὰς ἑπτὰ χορδὰς τανύσας. τοὺς δὲ βοῦς ἔκλεψεν ἐπ’ ὀπίσω ἐλάσας, ὥστε τὰ ἴχνη αὐτῶν πρὸς οἶκον τρέπεσθαι δοκεῖν.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Sheol Heirméas daoine go Háidéas freisin. Scríobh nóta gairid ar Háidéas.
- (ii) Scríobh nóta gairid ar Apalló.

2. [50]
A. Cuir Gaeilge air seo: (40)

Περσεὺς υἱὸς ἦν Διὸς καὶ Δανάης. μετὰ δὲ ἄλλους πόνους πορευόμενος πρὸς Αἰθιοπίαν, ἧς ἐβασίλευσε Κηφεύς, ἤρε τὴν τούτου θυγατέρα, Ἀνδρομέδαν, δοθεῖσαν βορὰν θαλασσίῳ κήτει. Κασιόπεια γάρ, ἡ Κηφέως γυνή, Νήρησιν ἤρισε περὶ κάλλους, καὶ πασῶν εἶναι κρείσσων ἠΰχησεν· αἱ δ’ οὖν Νήρηδες βαρέως ἔφερον, καὶ Ποσειδῶν συνοργισθεὶς κῆτος ἔπεμψεν ἐπὶ τὴν Αἰθιοπίαν· ἀναγκασθεὶς δ’ ὑπὸ τῶν πολιτῶν Κηφεὺς προὔθηκεν Ἀνδρομέδαν τῷ κήτει.

GREEK THROUGH READING

B. Freagair *ceann amháin* de na ceisteanna seo a leanas: (10)

- (i) Inis an chéad rud eile a tharla sa scéal thuas.
- (ii) Bhí cuid mhaith páistí ag Séas. Inis scéal faoi dhuine ar bith díobh seachas Peirséas.

3. Cuir Gaeilge air seo:

[80]

(*Tagann comrádaithe Odaiséis go teach Chircé, áit a gcuirtear fáilte chairdiúil rompu.*)

οί δὲ τοῦ Ὀδυσσέως ἑταῖροι εὐρίσκουσι τὴν τῆς Κίρκης οἰκίαν ἐν τῇ ῥῆι: ἐκεῖ δὲ πολλοί τε λύκοι καὶ πολλοὶ λέοντες εἰσιν ἐγγύς τῆς οἰκίας. ἐπεὶ δὲ τούτους ὀρώσιν, οἱ ἑταῖροι μάλα φοβοῦνται καὶ πρὸς τὴν τῆς οἰκίας θύραν τρέχουσιν. ἔπειτα δὲ φωνῆν ἀκούουσιν: ἡ γὰρ Κίρκη ᾔδει ἐν τῇ οἰκίᾳ. εὐθύς δὲ καλοῦσιν αὐτήν: ἡ δέ, ἐκ τῆς οἰκίας ἐκβαίνουσα, φίλως λέγει αὐτοῖς: “χαίρετε, ὦ φίλοι· νῦν δὲ εἰσβαίνετε εἰς τὴν ἐμὴν οἰκίαν: ὑμεῖς γὰρ κάνετε, καὶ ἐθέλω σῖτόν τε καὶ οἶνον ὑμῖν παρέχειν.”

Κίρκη: Circé. ῥῆι: forais. λέων: leon. ἐγγύς (+ Tuiseal Ginideach): in aice. φωνή: guth, glór. ᾔδω: canaim. κάνω: tá tuirse orm.

4. Léigh an sliocht seo a leanas agus ansin freagair **sé cinn ar bith** de na ceisteanna ina dhiaidh:

[80]

(*Lá te atá ann. Téann Dicaeopolis abhaile agus fágann sé an obair ag a sclábhai Xanthias.*)

ὁ μὲν οὖν Δικαιοπόλις πρὸς τὴν οἰκίαν βαδίζει καὶ καθεύδει. ὁ δὲ Ξανθίας μένει ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ τοὺς λίθους αἶρει. ὁ δὲ ἥλιος φλέγει καὶ κατατρίβει τὸν δοῦλον. ἐν δὲ τῷ ἀγρῷ δένδρον μακρὸν ἔστιν. τὸ δὲ δένδρον σκιά παρέχει. ὁ οὖν δοῦλος πρὸς τὸ μακρὸν δένδρον βλέπει. ἔπειτα δὲ βραδέως πρὸς τὸ δένδρον βαδίζει: ὁ Δικαιοπόλις γὰρ οὐ πάρεστιν. ὁ οὖν Ξανθίας ὑπὸ τῷ δένδρῳ καθίζει καὶ καθεύδει. ὁ δὲ Δικαιοπόλις ἐκ τῆς οἰκίας ἐκβαίνει καὶ βλέπει τὸν δοῦλον καθεύδοντα ὑπὸ τῷ δένδρῳ.

αἶρω: ardaím. φλέγω: bím ag scalladh anuas. κατατρίβω: spíonaim, traochaim. σκιά: scáth.

- Nuair a shiúlann Dicaeopolis chuig an teach, cad a dhéanann sé ansin?
- Cá háit a bhfanann Xanthias agus cad a dhéanann sé san áit seo?
- Cén tionchar a imríonn an ghrian?
- Seachas clocha, cad eile atá sa ghort?
- Cad a dhéanann Xanthias, ó tharla nach bhfuil Dicaeopolis ann?
- Cad a fheiceann Dicaeopolis nuair a thagann sé amach as an teach.
- Scríobh an Tuiseal Ginideach, Uimhir Uatha de **dhá** cheann de na hainmfhocail seo a leanas:
δοῦλος, οἰκία, δένδρον, λίθος.
- Is ó dhá fhocal Gréigise a thagann an focal Béarla **megalith**. Cad iad na focail sin agus cad a chiallaíonn gach focal Gréigise?

5. Cuir Gréigis orthu seo: [80]
- (a) Tá an sclábhaí maith ag iompar an chéachta abhaile. (16)
 - (b) Glaonn an buachaill ar an madra ach ní chloiseann an madra é. (16)
 - (c) Tagaigí chuig an teach anois, a chairde, agus ithigí an dinnéar! (16)
 - (d) Seolann na sclábhaithe na daimh go mall chuig an ngort. (16)
 - (e) Siúlann an mháthair agus an iníon go tapa chuig an tobar. (16)

6. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Tabhair breac-chuntas ar chath Mharatóin. Ná déan dearmad a lua cé a throid sa chath, cén uair a troideadh é, conas mar a bhí an cath agus cé aige a bhí an bua.
 - (b) Scríobh ar ghníomhréim Leonadas *nó* ar ghníomhréim Pheiricléas.

7. Freagair *ceann amháin* díobh seo a leanas: [30]
- (a) Ainmnigh *tríur ar bith* de na laochra nó na banlaochra seo a leanas:
 - (i) Ba é an laoch ba mhó é de chuid na Traí.
 - (ii) Mharaigh sé Meadúsa, an Ghorgain.
 - (iii) D’fhan sí ar Ithaca go bhfillfeadh a fear céile ón Traí.
 - (iv) Chabhraigh sí le hIasón Lomra an Óir a aimsiú.
- Scríobh paragraf gearr ar *cheann amháin ar bith* de na laochra nó na banlaochra a d’ainmnigh tú.
- (b) Scríobh a bhfuil ar eolas agat faoin sclábhaíocht sa tSean-Ghréig.